

même source, l'eau de l'Empedô fut canalisée jusqu'au tribunal¹. Nous pouvons par suite admettre quant à cela l'opinion de Svoronos, c'est-à-dire attribuer à Méton l'exécution de cette canalisation, et que le changement de nom de cette source de l'Acropole eut lieu à l'époque de Méton, quelques années après l'introduction des Clepsydras dans les Tribunaux.

Les prochaines fouilles de l'ancien Asty montreront éventuellement le bien fondé de cette assertion.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ

Συνεχίζων παλαιότερας ἐρεύνας του ἐπὶ τῶν κλεψυδρῶν ἐν γένει ὁ κ. Κ. Μαλτέζος ἐν τῇ παρούσῃ ἀνακοινώσει του εἰκάζει ὅτι ἡ κλεψύδρα ἐχρησιμοποιήθη τὸ πρῶτον εἰς τὰ δικαστήρια διὰ τὴν μέτρησιν τῶν νομίμων χρόνων ἐν Ἀθήναις, καὶ δὴ μεταξὺ τοῦ 461 καὶ τοῦ 457-6 π. Χ. Ὡς εἰσηγητὴν μὲν αὐτῶν θεωρεῖ τὸν Ἐφιάλτην ἢ τὸν Περικλῆ, ὡς προσαρμόσαντα δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀρχαιοτέρας κλεψύδρας—σιφωνίου εἰς τὴν δικαστικὴν ταύτην χρῆσιν συμπεραίνει τὸν Ἀναξαγόραν.

Δέχεται δ' ὡς πιθανὸν ὅτι, ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς δικαστικῆς κλεψύδρας, ὁ Μέτων διωχέτευσε τὸ ὕδωρ τῆς κατὰ τὰς ΒΔ κλιτύς τοῦ βράχου τῆς Ἀκροπόλεως πηγῆς Ἐμπεδοῦς πρὸς λειτουργίαν τῶν ἐν τῇ Ἡλιαίᾳ κλεψυδρῶν, ἔκτοτε δέ, συμφώνως πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Ι. Σβορώνου, ἡ πηγὴ αὕτη μετωνομάσθη Κλεψύδρα.

ΙΣΤΟΡΙΑ. — Ἀντισεισμικὰ οἰκήματα κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα, ὑπὸ Γ. Σωτηριάδου.

Ὁ Στράβων (σ. 578-579), ἀναφερόμενος εἰς τοὺς καταστρεπτικούς σεισμούς πάσης τῆς περὶ τὸν Μαιάνδρον καὶ τὸν Ἑρμον χώρας ἐν τῇ παρὰ τὸ Αἰγαῖον Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ ὀμιλῶν περὶ τῆς κατασκευῆς αὐτῆς ὡς «ὑπονόμου πυρὶ τε καὶ ὕδατι» καὶ κατὰ τοὺς περὶ τὴν Μαγνησίαν τόπους τὴν πρὸς τῷ Μαιάνδρῳ καὶ τὴν Νύσαν καὶ τὴν Μυοῦντα πόλιν καὶ πάλιν ἔτι ἐνδοτέρω κατὰ τὴν Φρυγίαν καὶ περὶ τὴν Ἱεράπολιν καὶ τὴν Λαοδίκειαν, τὰς πρότερον Κελαινὰς «διὰ τῶν λίθων τὴν ἀπὸ τῶν ἐκπυρώσεων μελανίαν» ἀκολούθως ἐπάγεται τὰ ἑξῆς: «Καὶ ἡ Κατακεκαυμένη δὲ» (πρὸς ἀνατολὰς τῶν Σάρδεων, περὶ τὸν ἄνω Ἑρμον), ἡπερ ὑπὸ Λυδῶν καὶ Μυσῶν κατέχεται, διὰ τοιαῦτά τινα τῆς προσηγορίας τετύχηκε ταύτης (ὡς εὐεκπύρωτος δηλονότι) ἢ τε Φιλαδέλφεια, ἢ πρὸς αὐτῇ πόλις, οὐδὲ τοὺς τοίχους ἔχει πιστούς, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν τρόπον τινὰ σαλεύονται καὶ δίστανται· διατελοῦσι δὲ (οἱ ἐνοι-

¹ L'eau de la fontaine, servant au remplissage des clepsydras des tribunaux d'Athènes devant être plutôt claire, je n'ai pas cru nécessaire d'accepter l'adaptation d'un filtre à l'intérieur des clepsydras, comme le veut H. Diels (voir la note 2, p. 240).

» κοῦντες δηλονότι) προσέχοντες τοῖς πάθεσι τῆς γῆς καὶ ἀντιτεκτονοῦντες πρὸς αὐτήν».

Διὰ τῆς τελευταίας ταύτης λέξεως ἐμφανὲς γίνεται νομίζω ὅτι πρόκειται περὶ μεταβεβλημένου τρόπου τῆς οἰκοδομίας δι' ἀντισεισμικῶν, ὡς λέγομεν σήμερον, οἰκημάτων πρὸς ἀποτροπὴν τῶν ἐκ τῶν παθήσεων τῆς γῆς κινδύνων.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ. — «Διακοφτό» — «Διακοπή τοῦ ὄρους», ὑπὸ Γ. Σωτηριάδου.

Ὁ Στράβων (σ. 536) ὁμιλεῖ ἐξ αὐτοψίας, ὡς βεβαιώνει, περὶ τινος διασφαγῆς τοῦ ὄρους Ταύρου, δι' ἧς ἐσχημάτισε τὴν κοίτην τοῦ ὀ ποταμὸς τῆς Κιλικίας Πύραμος.

«Διὰ τῆς Καταονίας (τῆς περὶ τὰ Κόμανα τῆς Καππαδοκίας, δυτικωτάτης » χώρας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας) ὁ Πύραμος πλωτός, ἐκ μέσου τοῦ πεδίου τὰς πηγὰς » ἔχων. . . Τῷ δὲ βάθει καὶ πλάτει πολὺς ἐνεχθεῖς, ἐπειδὴν συνάψῃ τῷ Ταύρῳ, παρά- » δοξον λαμβάνει τὴν συναγωγὴν (τουτέστι κατὰ τρόπον ἀξιοπερίεργον συστέλλει, » στενεύει ἢ συμμαζεύει, καθὼς λέγομεν σήμερον, τὴν κοίτην του). Παράδοξος δὲ καὶ » ἡ διακοπή τοῦ ὄρους ἐστὶ, δι' ἧς ἄγεται τὸ ρεῖθρον (ἦτοι φέρεται τὸ ρεῦμα τοῦ » ποταμοῦ). Καθὰπερ γὰρ ἐν ταῖς ῥήγμα λαβούσαις πέτραις καὶ σχισθεῖσαις δίχα, » τὰς κατὰ τὴν ἐτέραν ἐξοχὰς ὁμολόγους εἶναι συμβαίνει ταῖς κατὰ τὴν ἐτέραν » εἰσοχαῖς οὕτως, ὥστε καὶ συναρμοσθῆναι δύνασθαι οὕτως εἶδομεν καὶ τὰς ὑπερ- » κειμένας τοῦ ποταμοῦ πέτρας σχεδὸν τι μέχρι τῶν ἀκρωρειῶν ἀνατεινούσας ἐν » διαστάσει δυεῖν ἢ τριῶν πλέθρων, ἀντικείμενα ἐχούσας τὰ κοῖλα ταῖς ἐξοχαῖς. Τὸ » δὲ ἔδαφος τὸ μεταξὺ πᾶν πέτρινον, βαθύ τι καὶ στενὸν τελῶς ἔχον διὰ μέσου » ῥήγμα, ὥστε καὶ κύνα καὶ λαγῶ διάλλεσθαι».

Εἰς τὰ κατόπιν ὁ Γεωγράφος, συμπληρῶν τὴν περὶ τοῦ Πυράμου περιγραφὴν τοῦ λέγει πῶς ὁ ποταμὸς «διεβαίνων τὰ ὄρη, τοσαύτην κατὰγει χοῦν ἐπὶ τὴν θάλατταν, τὴν μὲν ἐκ τῆς Καταονίας, τὴν δὲ ἐκ τῶν Κιλικίων πεδίων» ὥστε καὶ χρησμός διελαλήθη ὅτι διὰ τῆς προσχώσεως ταύτης θὰ προσήγγιζε μίαν ἡμέραν ἐν τῷ ἀπωτέρῳ μέλλοντι ἢ Μικρᾶ Ἀσίᾳ τὴν καταντικρὸν τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ κειμένην μεγάλην νῆσον Κύπρον, ὅπως συνέβη τοῦτο καὶ ἐν Αἰγύπτῳ λέγει ὁ Στράβων, ὅχι μόνον καθὼς βεβαιωνόμεθα ἡμεῖς σήμερον ὑπὸ τῶν γεωλόγων διὰ τῆς προσχώσεως τοῦ μεγάλου κόλπου τῆς θαλάσσης, μεταβληθέντος οὕτω εἰς τὸ πάμπλουτον Δέλτα, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἑλληνικοὺς ὀλίγους ἀρχαίους χρόνους τοὺς μεταξὺ τῆς Ὀμήρου ἐποχῆς καὶ τῆς ῥωμαϊκῆς μετὰ τὴν πελαγίαν ποτὲ νῆσον Φάρον, πρόσγειον δὲ τῇ Αἰγύπτῳ γενομένην κατόπιν, «τοῦ Νείλου αἰεὶ προσεξηπειροῦντος τὴν θάλατταν τῇ προσχώσει» καθὼς ἐξηγεῖ ὁ Στράβων.

Ἄλλ' ἐν τοῖς προηγηθεῖσι φανερὸν εἶναι πάλιν ὅτι ἡ σημερινὴ τῆς πελοποννησιακῆς φάραγγος ὀνομασία «τὸ Διακοφτό» τὴν προμήτορά του ἔχει ἐν τῇ καθαρᾷ